

MOTIVAREA ELEVILOR LA ORELE DE ISTORIE PRIN METODE ȘI TEHNICI ALTERNATIVE

STUDENT MOTIVATION IN HISTORY CLASSES THROUGH ALTERNATIVE METHODS AND TECHNIQUES

Galina Marcu,

*profesoară de istorie și educație pentru societate,
IPLT „Alexei Mateevici”, or. Cricova, Republica Moldova
ORCID: 0009-0003-4964-1140*

CZU: 373.016:94

Abstract

The age of information technologies has generated an explosion of techniques that are welcome and worthy of appreciation, arousing quite visible curiosity in students. All this has intensified with distance training, the year 2020-2022, being the only remedy for transmitting and assimilating knowledge. The results of students returning to school after online education have proven to be modest, even for students with previous high achievements. That is why we, the professors, resuming the training of students with daily physical presence, started the process from the beginning and continue this process to this day.

Epoca tehnologiilor informaționale a generat o explozie de tehnici de învățare care sunt binevenite și demne de apreciat, trezind la elevi o curiozitate vizibilă. Toate acestea s-au intensificat odată cu instruirea la distanță, anii 2020-2022, când reprezentau unicul remediu de transmitere-asimilare a cunoștințelor. Rezultatele elevilor întorși pe băncile școlii după educația online s-au dovedit a fi modeste pe alocuri, chiar și la cei care avuseseră performanțe anterioare. De aceea noi, cadrele didactice, reluând instruirea elevilor cu prezență fizică zilnică, am început procesul de la capăt și îl continuăm până în prezent.

Pas cu pas, zi de zi, am accelerat predarea la disciplina istoria românilor și universală, atât la nivel gimnazial, cât și liceal cu metode activ-alternative, pentru a pune în funcțiune materialul care nu a fost înțeles în perioada de studiere online și materialul care se cere conform planificării zilnice. Sigur că a devenit pe alocuri mai complicat, dar nu imposibil. Și dacă ne referim la elevi, atunci uneori cu dificultate îi motivăm la nivel de cunoaștere, aplicare și atitudine.

În contextul acesta am să exemplific câteva momente din timpul lecțiilor care s-au finalizat cu succes și la care au fost implicați absolut toți elevii. De exemplu: la tema *Cultura românească în perioada interbelică*, în clasa IX-a, elevii au fost divizați în grupuri, aleatoriu, fiind încadrați să participe la Jocul didactic *Convinge publicul că ești ...* S-au studiat domeniile: știință și tehnică, medicină,

literatură, muzică, cinematografie, sculptură. Algoritmul de prezentare a domeniului a fost:

- *Cine sunt ?*
- *Când și unde trăiesc?*
- *În ce domeniu am activat?*
- *Trei fapte/evenimente la care am participat.*
- *De ce sunt considerat o figură importantă?*

Fiecare grup și-a ales un lider care a făcut prezentarea de la persoana I, identificându-se cu personalitatea remarcabilă, după cum urmează:

- Domeniul Medicină – Nicolae Paulescu – descoperirea insulinei;
- Domeniul Literatură – Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu – folclor

și viața satului;

- Domeniul Istorie – Vasile Pârvan, Nicolae Iorga;
- Domeniul Știință și Tehnică – Augustin Maior – telefonie;
- Domeniul Muzică – George Enescu, Ciprian Porumbescu, Maria

Cebotari;

- Domeniul Sculptură – Constantin Brâncuși, Constantin Paciurea;
- Domeniul Cinematografie – Nicolae Stroe, Vasile Vasilache.
- Domeniul Sculptură – Alexandru Plămădeală – Monumentul lui

Ștefan cel Mare din Grădina Publică.

Prin prezentarea acestor personalități ale epocii interbelice prin prisma „*Eu sunt ...*”, „*Locuiesc ...*”, „*Am activat*”, „*De ce sunt o figură importantă*”, elevii cl. a IX-a au fost captivați întreaga lecție, dându-și valoare prin intermediul personalității respective. Sigur că acest joc de rol a generat un șir de emoții pozitive soldate cu rezultat. Ca mai apoi, către final, fiind întrebați ce au simțit în postura de personalitate marcantă, copiii au răspuns că sunt mândri de ei și că au deja idei cum să muncească ca să ajungă și ei renumiți prin ceva. Către final de lecție, la extindere, am revenit la ideea că perioada interbelică a fost numită *Epoca de aur în domeniul cultural* și aici elevii au formulat: *Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări*. Exprimarea propriei opinii la un subiect anume a implicat și o responsabilitate, pentru că aici sunt accesate cunoștințele de la tema nouă, dar și cunoștințele anterioare la formularea unei argumentări structurate.

Formarea elevilor prin metode alternative creează atât cunoștințe și capacități, cât și atitudini. Inovația cere accelerare și creativitate, de aceea este benefic și oportun ca astfel de metode să se repede, doar ca algoritmul și sarcinile să difere după tematică.

Una din modalitățile de amplificare și determinare a caracterului inovativ-formativ al metodelor și tehnicilor utilizate de către cadrul didactic este și arta de a alterna situațiile de moment în clasă și potențialul elevilor. Informația istorică poate fi în așa mod structurată la lecție, încât elevul să nu reușească să se plictisească, să întrebe cât e ora sau să găsească alte opțiuni decât participarea propriu-zisă la lecția de istorie.

Inovația continuă cu elevii de clasa a V-a, pentru care totul e poveste și legendă, dar care, în același timp, ajung la o realitate istorică destul de argumentată. Un exemplu ar fi tematica *Mesopotamia-Babilon. Apariția scrisului în Antichitate...*, unde propun un șir de imagini din Egipt, Mesopotamia, India și China antică, ca elevii să le recunoască cărui popor din Orient le aparțin. Tot în această ordine de idei aranjăm pe două coloane, **A** și **B**, denumirile de râuri (coloana **A**): Nil, Galben, Albastru, Ind, Gange, Tigru, Eufrat și Statele din Orient (Coloana **B**): Mesopotamia, Egipt, India, China. La rubrica Realizarea sensului, elevii au în fața hărta Orientului Antic și steluțe galbene cu denumirile orașelor-state din Mesopotamia, pe care le plasează cu grijă la locul potrivit. Cu steluță roșie este orașul Babilon, pe care tot îl amplasează pe harta. După care elevii clasei a V-a sunt întrebați: *De ce orașul Babilon este cu Roșu?*, ca să ajungem la ideea că este capitala Mesopotamiei.

Termenul de Babilon este foarte important pentru a fi utilizat în continuare în enunțuri, povestiri, texte coerente. După informații teoretice, elevii sunt îndemnați să facă un calcul matematic în care să depisteze câți ani au trecut de la fondarea acestui

babiloniene. Acasă urmau să scrie numele părinților, al al fraților etc. în același sistem.

Documentul istoric implică în sine o altă modalitate de predare-învățare-evaluare, mai ales prin intermediul metodei predării reciproce. Aici putem organiza elevii individual, în grup, în perechi.

La baza metodei de învățare reciprocă sunt puse acțiuni ca: *rezumarea*, *interogarea*, *clarificarea datelor*, *prezicerea* anumitor evenimente, care sunt utilizate pentru valorizarea documentelor narative: legende și povestiri istorice.

De exemplu: *Legenda fondării Romei Antice*:

Titus Livius, vorbește despre întemeierea Romei și începuturile istoriei ei, pe care le pune pe seama voinței zeilor: „Rhea Silvia, constrânsă să-și încalce legământul de vestala, născu doi gemeni, atribuind paternitatea zeului Mars. Vestala a fost aruncată în temniță, iar copiii au fost aruncați în apa fluviului Tibru, care tocmai se revărsase peste maluri, formând bălți, din care pricina nu se mai putea ajunge până la albia propriu-zisă a fluviului. O lupoaică care ieșise din codrii apropiați, auzind țipetele copiilor, s-a abătut din drum spre ei și i-a alăptat cu atâta blândețe, încât un cioban numit Faustulus a găsit-o în vreme ce-i lungea...”¹

Pașii care au urmat la lecție:

- *Rezumarea* – prin prezentarea esenței ideilor din documentul istoric;
- *Elaborarea întrebărilor* – sunt formulate întrebări referitoare la *cauză-efect* din documentul istoric;
- *Clarificarea datelor* – identificarea termenilor istorici noi;
- *Prezicerea* – presupunerea unui alt final pentru un eveniment istoric din documentul propus.

Activitățile care sunt propuse elevilor sunt:

- să realizeze un rezumat de 8-10 enunțuri coerente din documentul citit;
- să alcătuiască 5-6 întrebări care corelează cu documentul istoric propus;
- să definească noțiunile noi din document cu ajutorul dicționarului istoric, al colegului sau al DEX-ului;
- să interpreteze o continuare a ideii de bază din document așa cum o prevăd elevii.

Etapetele acestei metodei de învățare reciprocă:

- I. Prezentarea esenței metodei și a pașilor care urmează;
- II. Repartizarea rolurilor elevilor;
- III. Împărțirea în grupuri;

¹ <https://www.qdidactic.com/istorie-biografii/istorie/roma-antica-legenda-intemeierii-romei-perioada-imper382.php>

IV. Analizarea atentă a documentului;

V. Realizarea învățării reciproce;

VI. Aprecieri, completări, comentarii².

Acestea și multe alte exemple zilnice le utilizăm în predarea orelor de istorie, pentru a fi cât mai captivante și atractive. Sigur că e nevoie de pregătire și mult efort pentru ca elevii să rămână intrigăți și activi pe întreaga lecție. De la caz la caz, diversificăm modalitățile și tehnicile de predare-învățare-evaluare, pentru a fi cât mai insistenți asupra gradului de înțelegere a elevilor.

Urăm succes tuturor cadrelor didactice și le îndemnăm să nu ezite să experimenteze zilnic metode și tehnici diverse, probate în timp sau chiar la moment, dar care să aibă un impact binevenit asupra fiecăruia.

BIBLIOGRAFIE

1. Oprea C. L. *Strategii didactice interactive. Repere teoretice și practice*. București: Editura Didactică și Pedagogică RA, 2009, p.184-185.
2. Păcurar I Otilia. *Strategii didactice inovative*. București: Editura Sigma, 2003, p. 46-78.
3. *Roma antică - legenda întemeierii Romei, perioada imperiului, principalii zei și zeițe ale romanilor* <https://www.qdidactic.com/istorie-biografii/istorie/roma-antica-legenda-intemeierii-romei-perioada-imper382.php> (vizitat 20.03.2023).

² Oprea C. L. *Strategii didactice interactive. Repere teoretice și practice*. București: Editura Didactică și Pedagogică, RA, 2009, p.184-185